

OSOGUNEKO ERAKASKERA

ELHEKETA : ASTE HUNTAKO SOLAS GAIA

1997-98ko IKASURTEA.

1. Noiz gertatu zen uholde hori?
2. Aintza makur izan zena?
3. Zer makur. Eman xehetasunak!

II UHALDEA. 2

Arraina ere izitu du, zoratu, nahasi osoki uhaldeak; ur zikin, lurrez loditu hartan ezin bizi, ala nork daki zer? Zernahi arrain hil omen da; eskuz bil ahala bazen tokitan, urak apaltzearekin, pentze¹⁵ eta landa zilo batzuetan geldituak.

Amarrain¹⁶, kolaka¹⁷ eta bertze, zaretaraka¹⁸ hatzeman dutenak omen dire, Baionatik Milafrangan harat. Hetarik batek ziola: «ogi ez artho, ez belhar, bertze deus ez badugu zeren igurik aurthen, goazin, egur eta arrain poxi bat bederen dukegunez».

Ez da jostetarik hor. Izigarriko makurrakizan behar dire: ur hegiko **UZTA** ²⁰ guziak gal. Lurrak oro itsuski zikinduak behe-²¹ hautan lohi gorritz eta purruskeriaz²².

Husten, garbitzen, sorho poxi bat bederen emaiteko heinera-²³, zer lana!

Jr hegiz hegi, goiti joanago eta galtze handiagoak ez othe diren, oro beldur.

Itxura guzien arabera, pentze eta landa osoak, lur erabili zenbat ez duke urak ereman burrustan?

Hainbertzetarainoko lur andana derama urak itzulipurdika mendi aldetik itsas alderat. Baionan untxiak bethez hartzen zuten hegitik ura, ikusteko zertsu zaukan eta zoin lodi. Erdiakala²⁴ lur zolarat zohan berehala.

Zonbeit orgatara joan ahal baita hor harat!

Astehlen arratsalde guzian deus garbitasunik ezin jakin da Baionan.

Arratsalde eta gau guzia iraun du izigarriko ur jauste horrek, zernahi zeramala.

Bizi direnen orhoitean egundaino nehork ez duela eskualde tan holakorik ikusi, zioten orok.

Elhur urtze edo eurite handi luze batzuen ondotik hirian eta orotan urak atheratzen ba; bainan ez holakorik.

Non zer othe da gerthatu? Biharamun arte, garbitasunik deus ezin jakin dugu.

Channing WABBY 1890 1916

III ADITZ IKASKUNTZA.

31. Nork daki zer
32. Batek ziola
33. Zenbat ez duke
34. Lur andana derama
35. Ikusteko zertsu zaukan.

31. JAKIN. Indicatif. Présent.

O. Singulier	Objet pluriel.
Nik dakit = je le sais	dakit = je les sais
Hik dakik/m = tu le sais	dakik/m = {
Zuk dakizu = vs le savez	dakizu = {
Harek daki = il le sait	daki = { etc
Guk dakigu = ms le savons	dakigu = {
Zuek dakizue = vs le savez	dakizue = {
Heiek dakite = ils le savent	dakite = ils les savent

32. JO. Répliquer, dire. Indicatif. Présent

Présent	Imparfait
Nik diot = je dis	N. mon = je disais
Hik diok/m = tu dis	H. hion = tu disais
Zuk diozu = vs dites	Z. zinion = vs disiez
Harek dio = il dit	H. zion = il disait
Guk diogu = ms disons	G. zinon = ms disions
Zuek diozue = vs dites	Z. zionten = vs disiez
Heiek diote = ils disent	H. zioten = ils disaient

JO = repliquer, dire est un verbe très defectif à l'heure actuelle. Il n'a ni voix dative, ni impératif, ni éventuel. Au présent et à l'imparfait il ne supporte qu'un complément 3ème personne du singulier.

En conjugaison forte il n'a qu'un sens énonciatif et il perd cette valeur en conjugaison faible, où il veut dire: FRAPPER, BATTRE, ABOUTIR. SE RESOUDRE etc. etc. (35 significations sans compter ^{ce les des} 15 terminaisons adjoignant à JO.) D'après Abbé Lafitte et Dictionnaire du PEU L'HANDE.

33. UKAN. POTENTIEL. Présent 1. Ob. sing. 2. Ob. plur.

1. Nik duket = je peux l'avoir	2. Nik dituzket = je peux les avoir
Hik duketik/m = tu peux l'avoir	Hik dituzketik/m = tu peux les avoir
Zuk duketzu = vs pouvez l'avoir	Zuk dituzketzu = vs pouvez les avoir
Harek duke = il peut l'avoir	Harek dituzke = {
Guk duketu = ms pouvons l'avoir	Guk dituzketu = {
Zuek duketuzue = vs pouvez l'avoir	Zuek dituzketuzue = {
Heiek dukete = ils peuvent l'avoir	Heiek dituzkete = etc.